

Předimplementační analýza

Knihovní systém Tritius - KK Pardubice

Současný stav

Krajská knihovna pracuje v systému Aleph v23 a regionální služby pro 89 knihoven zajišťuje knihovní systém Clavius REKS. Mezi oběma systémy se používá dávkový přenos souborů obsahujících záznamy nově nakoupených dokumentů. Primární je katalogizace v systému Aleph formát MARC21 a pravidla RDA, kde se katalogizuje celý nákup a exempláře dostávají přírůstková čísla. Následně se exempláře s lokací výměnného fondu (region) exportují a importují do systému Clavius REKS dávkově. Starší bibliografické záznamy byly ukládány a dosud jsou ve formátu MARC21 pravidla AACR2. V databázi nejsou záznamy ve formátu UNIMARC.

Webový katalog je původní Aleph katalog z roku 2009, bez možnosti responzivního nastavení na mobilních zařízeních jejichž přístupy dnes převažují nad přístupy z PC. Katalog je provozován jen pro vlastní fond dokumentů a autorit, obsahuje vstup do čtenářského konta. Podobně funguje samostatný katalog systému Clavius REKS kde je možné prohledávat fondy jednotlivých knihoven regionu a nebo společnou bázi souborného katalogu regionu.

Je provozován systém Kramerius obsahující digitalizované dokumenty, bez přímého propojení s knihovním katalogem. Jsou k dispozici samostatné přístupy do dalších elektronických zdrojů.

Ve výpůjčních službách je používán modul knihovního systému Aleph s akceptací průkazek ze samostatných knihoven městských částí dříve poboček a také z univerzity Pardubice. Je používána technologie čárového kódu. Modul MVS dovoluje evidovat odcházející i přicházející požadavky meziknihovní výpůjční služby.

Cílový stav

Akvizice a katalogizace v systému Tritius používají společnou databázi, akviziční záznam je plynule dovybaven svazkovými údaji a stává se tím plnohodnotným záznamem v katalogu. Volitelně se určuje kdy má být zapsané dílo dostupné pro čtenáře, jaké exempláře mají být zobrazeny a do jaké statistiky se mají započítávat. Existuje možnost odložené publikace záznamu a také označení štítkem že je vhodné k digitalizaci. Není potřeba do regionální části systému Tritius nic importovat příslušné svazky se přímo objeví v této části systému.

Katalogizace probíhá v plnohodnotném formátu MARC21 za použití mezinárodních pravidel

RDA. Systém Tritius dovoluje pracovat se staršími záznamy podle pravidel AACR2 a umožňuje vyhledávání v polích který jsou v pravidlech rozdílná.

Zároveň je možné starší záznamy aktualizovat na normu RDA stažením kvalitního moderního záznamu a nahrazením původního záznamu při zachování exemplářů a historie jejich výpůjček. Systém Tritius obsahuje interní kontroly v souladu s kontrolami Souborného katalogu ČR na kvalitu a bezchybnost bibliografických záznamů.

Nový knihovní systém Tritius spojí obě datové základny do jedné společné databáze. Na venek budou fungovat dva katalogy, jeden pro KK a druhý pro region. Zároveň bude existovat společný souborný webový katalog a také jeho obdoba v katalogizaci systému Tritius, která umožní prohledávání celé společné bibliografické databáze. Oba katalogy jsou moderní s odpovědností pro obrazovky mobilních telefonů a tabletů. Katalog využívá moderní bezpečné práce s cookies. Na mobilních zařízeních se chová jako webová aplikace ovládaná dotykem. Knihovní systém Tritius již nyní umožňuje aby v budoucnu proběhla integrace dalších fondů, např. muzejních a galerijních knihoven do společného systému a společného souborného katalogu.

Knihovní systém Tritius obsahuje modul platební brána který je integrovaná do webového katalogu a umožňuje čtenáři platit bezhotovostně své dluhy ale i registrace včetně před registrací, tím umožňuje poskytovat elektronické služby i čtenářům kteří fyzicky nepřijdou do knihovny. Knihovní systém Tritius umožňuje komfortní předregistraci s budoucí podporou ověření nového čtenáře pomocí BankID.

Knihovní systém Tritius obsahuje rozšíření webového katalogu - Metis, které umožňuje integrovat další databáze a zdroje EIZ. Integrace je plnohodnotná tak že pro sklizené zdroje se využívá stejný vyhledávací jádro jako pro vlastní databázi fondu. V případě integrace ONLINE zdrojů na bázi protokolu Z39.50 je použito hledání dle předvolby čtenáře. Katalog obsahuje aktivní operace - ve čtenářském kontu a je připraven využít pokročilé autentizační protokoly (SSO, LDAP, EDUId)

Předpokládáme přímé zapojení stávající báze systému Kramerius tak aby jeho metadata o digitalizovaných záznamech se stala součástí fondu katalogu systému Tritius právě pomocí Metis.

Výpůjční modul systému Tritius akceptuje více druhů identifikačních průkazů tak jak je vyžadováno, je připraven používat pracovní stanice RFID systémů a také je připraven pro vydávání digitálních průkazů do aplikace Peněženka na Apple i Android mobilních zařízeních.

V modulu MVS - meziknihovní výpůjční služba je použit nově přístup no systému získej.cz tak že přímo v prostředí systému Tritius je možné zadávat, ale i přijímat požadavky MVS.

V dalších modulech systému Tritius je možné ovládat výdejní boxy (FURTODO, 3ID) provozovat platební terminály pro příjem bezhotovostních platebních karet. Provádět mobilní revizi pomocí android mobilních telefonů a BT scannerů.

Tritius má přímé napojení na moderní elektronické katalogy NEK, které umožňují získat informaci zda čtenář již četl dokument a také mají volitelně samopůjčovací režim (Selfcheck).

Cesta k cílovému stavu - popis implementace

Implementace - postup

Fáze implementace

- příprava implementace (rozdělení rolí, stanovení týmů)
- technická příprava HW v hostingovém centru firmy Faster v Brně www.zelenadata.cz
- první zkušební převod dat a jeho předání vč. seznámení s ovládáním systému
- nastavování systému implementátory na základě požadavků z helpdesku
- opakovaný testovací převod ze systému Aleph, testovací spojení dat z Clavius
- školení pracovníků knihovny rozdělené na etapy 2 týdny před ostrým startem
- ostrý převod všech dat některý víkend s minimálním omezením provozu
- ostrý start nového systému za účasti pracovníků dodavatele na klíčových místech
- předání systému do provozu po 14 dnech provozu na základě zkušeností

Příprava implementace - první implementační schůzka

Implementaci má na starosti vždy konkrétní pracovníci, jeden z nich je vedoucí týmu zodpovědný za celou implementaci. Jeho jméno je Radek Majer a bude vám představen na první implementační schůzce. Za stranu knihovny je potřeba také stanovit klíčové pracovníky, kteří budou komunikovat s implementátory. Ideální je stanovit zástupce IT techniků, zástupce za Služby a zástupce za katalogizaci. Stanovíte si základní termíny harmonogramu a zejména datum, kdy bude připraven export dat z Alephu. V hostingovém centru je server pro vás připraven během pár hodin. Následně dohodneme datum prvního testovacího převodu dat a později bude naplánován i datum ostrého startu zatím jen předběžně stanovíme den D. Pozor ! nesmíte mít před přechodem na Tritius v Clavius REKS neuzavřenou revizi !!!

Technická příprava HW - pouze pracovních stanic

Tím že budete mít serverhosting od naší společnosti není potřeba řešit složité instalační věci s vašimi techniky. Pouze si domluvíte URL název v případě sólo systému Tritius např. knihovna.tritius.cz a technik se naučí používat instalační SW Tritius Desktop, který slouží k nastavení zástupců na pracovních stanicích. Integrace Tritia do vnitřní sítě a systému knihovny je celkem jednoduchý a vychází od techniků, kteří se podílí na implementaci.

První zkušební převod dat - poskytnete přístup na server nebo zálohu dat ze systému ALEPH.

Po dohodě s knihovnou provedeme zkušební převod dat jeho cílem je mít prostředí s daty pro následné školení uživatelů a zároveň se otestuje výkonnost a stabilita serveru s Tritiem. Otestujete se také začlenění přístupu k Tritiu rámci infrastruktury knihovny. Převodu předchází kontrola integrity stávajících dat, která by měla pomoci eliminovat množství dat která neprojdou importem. Tyto záznamy se následně řeší ve spolupráci s pracovníky knihovny tak aby do termínu ostrého převodu byly chyby v záznamech opraveny ve stávajícím systému. Zkušební převod je běžně proveden pro všechny části stávajícího systému a všechna data. Pokud existuje regionální systém REKS jsou převáděna automaticky i všechny data těchto knihoven v rámci systému REKS. V testovacích převodech platí že pořád se využívá původní knihovní systém Aleph a Clavius REKS a paralelně je připraven přístup do nového systému Tritius k testování nejen převedených dat a le k postupnému nastavování funkcionalit tak aby odpovídaly potřebám knihovny.

Nastavení systému implementátorem

Vybraní knihovníci typicky jeden za Akvizici a katalogizaci a jeden za Výpůjční služby dostanou přístup do helpdesku systému Tritius. Zde po vyškolení během předání testovacího převodu průběžně ukládají své požadavky na nastavení nového systému Tritius. Tato nastavení již budou zachována i v případě dalších testovacích převodů dat i v případě ostrého převodu. Implementátor nejprve provede všechna základní nastavení systému dne seznamu povinných nastavení, který je vypracován na základě dlouhodobých zkušeností při implementaci. Následně se komunikuje i formou osobní schůzky nad složitějšími specialitami tak, aby před školením všech uživatelů byl systém nastaven dle požadavků. Tato etapa je nejdelší a představuje nejdůležitější fázi pro bezproblémový pozdější ostrý start nového systému. Požadavky na změny v převodu dat se ukládají také do Helpdesku s určením konkrétních příkladů kde se chyba vyskytuje a jednoznačnou identifikací chybného záznamu.

Školení pracovníků knihovny

Cílem školení je seznámit pracovníky knihovny s ovládáním nového systému, tak aby snadno dokázali s novým systémem pracovat. Zároveň se během tohoto školení sbírají praktické konkrétní požadavky na nastavení nového systému a ukládají se do helpdesku. Školení probíhá v knihovně je více denní a obsahuje většinou společnou část seznámení formou promítání a posléze praktickou část u PC na jednotlivých odděleních. Provádí jej školitel/školitelka většinou za účasti technika, který vede implementaci. Zároveň většinou probíhá instalace SW na stanicích ve výpůjčních provozech a Acrobat Reader na všechny lokální stanice knihovny. Pokud je přítomen správce sítě v knihovně provedeme vyškolení správce a instalace na lokální stanice a jejich nastavení provádí správce sám, je to výhodné z hlediska pozdější správy stanic a jejich nastavení. Toto není předmětem mimozáručního servisu neboť se nedá provádět na dálku. Další požadavky na do nastavení systému zachycené v následující dnech po školení předávají knihovnice již sami pomocí helpdesku.

Ostrý převod všech dat

Předchází mu písemná akceptace stavu převodu dat ve zkušebním převodu knihovnou například mailem. Z technických důvodů a snahy o minimalizaci omezení provozu knihovny je

většinou plánován na víkend. V původních systémech se půjčuje naposledy v pátek. Pak následuje převod dat a jejich ověření. Následné pondělí je pak dnes ostrého startu systému. V případě velkých fondů začíná odběr dat pro import již ve středu (je omezena jen katalogizace a výpůjční procesy běží do pátečního večera). Převod z Alephu bude mít na starosti přímo vedoucí implementace pan Radek Majer, převod z Clavia pak kolega Stanislav Bambula. Nejprve se do prázdného nastaveného systému Tritius převedou data z Alephu a následně se tam připojí data z Clavius REKS a to ze všech knihoven najednou.

Ostrý start nového systému

Je zajištěna účast zástupců dodavatele systému a servisního partnera pana Josefa Cabrnocha na vybraných úsecích knihovny po první den provozu. Vytipujeme případné velké REKS knihovny do 20.000 svazků a v nich také můžeme osobně přes spuštění systému řešit nastavení systému. Během tohoto prvního dne ostrého provozu se řeší další případné nastavení nového systému podle priorit a závažnosti tak jak se projeví v provozu. Implementátorský tým je ve spojení na aplikaci Slack mezi sebou i s vývojovým týmem a řeší společně urgentní požadavky. Výkonové testy systému se běžně nedělají vzhledem k přísné akceptaci parametrů HW a provozu rozsáhlých implementací u dalších zákazníků.

Předání systému do provozu

Dle smlouvy o dílo proběhne ve stanoveném termínu běžně 14 dní od ostrého startu. Během této doby dochází k intenzivnímu nastavení zbývajících částí nového systému, které nebylo možné předem nastavit v předchozí etapě. Všechna tato nastavení jsou součástí implementace. Poté co knihovna podepíše předávací protokol je nový systém v běžném provozu a další doladění a nastavení parametrů systému se již řeší jako servisní zásah.

Postartovní práce

Implementátorský tým je zodpovědný za další úkony, které jsou potřeba provést po ostrém startu systému a jeho předání do provozu po 14 dnech:

- předání konverzní tabulky do Souborného katalogu ČR
- nastavení a zprovoznění OAI setů pro SK ČR a CPK
- doplnění obálek pro starší záznamy dle čísel čnb z fondu SK ČR

Upozornění:

K převodu a spojení dat upozorňujeme na slovníky Clavius - REKS doporučujeme kontrolu a vyčištění hlavních chyb v nich aby došlo k co největšímu sloučení záznamů na záznam z KK.

Po implementační provoz

Po předání systému se postupně další nastavení a provoz systému řeší přes integrovaný portál podpory, nadále platí, že přes něj komunikují vybraní zástupci knihovny a na stravě firmy se již

nastavení věnují všichni pracovníci helpdesk týmu. Složitější požadavky jsou předávány vybraným členům původního implementačního týmu. Od dalšího kalendářního měsíce začíná provoz pod servisní smlouvou a začínají platit její podmínky. Nasazování nových verzí systému je pouze za souhlasu systémového knihovníka a je prováděno v intervalech 1x měsíčně později pak 1x čtvrtletně.

Harmonogram Implementace

Harmonogram - návrh implementace Tritius		
Činnost	Rel. časový rám	Termín
Podepsání smlouvy	den P	20.10.2024
Vytvoření instance Tritius v hostingu	P+7 dní	27.10.2024
První implementační schůzka - analýza	P+7 dní	27.10.2024
První testovací převod dat jen Aleph	P+14 dní	3.11.2024
Úvodní školení v knihovně + předání převodu	P+14 dní (den Š)	10.11.2024
Testování převodu a sběr připomínek	Š+18 dní	14.11.2024
Druhý testovací převod - sloučení s Claviem	Š+25 dní	21.11.2024
Testování převodu a sběr připomínek	Š+30 dní	26.11.2024
Hlavní školení správce (1 den)	D-30 dní	15.11.2024
Integrace s dalšími IS a databázemi	D-30 dní	15.11.2024
Konfigurace všech pracovních míst (hesla)	D-20 dní	25.11.2024
Potvrzení ostrého startu (den D)	D-20 dní	25.11.2024
Hlavní školení uživatelů (2 dny)	D-12 dní	3.12.2024
Školení REKS knihoven (2 dny)	D-7 dní	8.12.2024
Ostrý převod dat začátek konverze	D-2 dny	13.12.2024
Ostrý převod a start systému	D	15.12.2024
den Š je den úvodního školení		
den P je datum podpisu smlouvy		
den D je datum ostrého startu		

Harmonogram implementace lze upravit podle požadavků knihovny jedná se o návrh, který vychází z našich zkušeností při implementaci systému Tritius v krajské knihovně Karlovy Vary která také přecházela z knihovního systému ALEPH.

Vzhledem podmínkám výzvy zejména data ostrého startu byl harmonogram upraven ale nelze jej považovat za optimální z hlediska nedostatku času na osvojení nového systému uživateli.

Okruhy implementačních prací

Akvizice a katalogizace

- Nastavení práv uživatelů k jednotlivým druhům dokumentů
- využití automatizovaného objednávání přímo v Albatros Media a EUROMEDIA Group
- Definice zdrojů pro přebírání bibliografických záznamů přes Z39.50
- Nastavení způsobu uveřejnění nových přírůstků do katalogu pro čtenáře
- Nastavení sérií pro titulové signatury pro jednotlivé druhy dokumentů
- Nastavení tiskových výstupů (etikety čárových kódů)

Webový katalog - OPAC

- Barevný skin - výběr ze současných několika desítek možností + logo knihovny
- Nastavení autentizace čtenářů pro přístup do katalogu (SSO, SAML2, MojeID, EDUId)
- Zprovoznění portálového rozšíření Metis a nastavení volných zdrojů (E-knihy, MLP,...)
- Integrace dalších EIZ zdrojů pomocí portálu Metis (EBSCO, NAXOS, Palmknihy, ...)
- Nastavení platební brány (smlouva s GOPay nebo COMGATE) a možnosti úhrad
- Nastavení poskytování E-audioknih a E-knih od Palmknihy, Flexibooks, Bookport,...

Výpůjční protokol

- Nastavení pravidel pro půjčování, prodlužování dokumentů x kategorie čtenářů
- Nastavení rodinných kont, akceptace jiných průkazů (ISIC karty,...)
- Možnost zprovoznění digitálních průkazů pro čtenáře do mobilů.
- Nastavení oznámení čtenářům včetně posílání mailů a SMS
- Nastavení služebního katalogu pro podporu objednávání (definice fondů - oblastí)
- Nastavení odložení z poličky a objednávání dokumentů ze skladů
- Možnost zprovoznění přímého napojení na výdejní boxy (FURTODO, 3ID)

Tritius REKS

- Definice skupin knihoven a nastavení správce REKS
- nastavení akvizice a katalogizace - společná práce ve společném systému
- rozhodnutí zda bude oddělení regionální zvlášť jako je v SVKUL

Modul Revize

- Možnost načítání dávkově pomocí scannerů s pamětí nebo RFID readerů
- původní revize z předchozích systémů nejsou součástí konverze dat.

Souborný katalog

- Spojením databází krajské knihovny (Aleph) a dat knihoven regionu (Clavius) vzniká základ souborného katalogu
- Souborný katalog bude mít vlastní URL a může mít vlastní skin (grafickou podobu)
- Další obohacení o data z knihovny Pardubických obvodů lze realizovat pomocí Metis díky integrovanému harvesteru OAI protokolu.
- Obdobným způsobem lze integrovat další fondy např. muzejních a galerijních knihoven.

Implementační realizační tým

Jméno a Příjmení funkce	Vzdělání	Referenční knihovny kde se podílel na implementaci
Ing. Radek Majer vedoucí impl.. týmu	VŠ, Mendelova univerzita Brno Obor: Ekonomická informatika	nad 500.000 svazků: D,E,F nad 300.000 svazků: H,B,G, nad 100.000 svazků: A
Ing. Martin Mahr zástupce vedoucího	VŠ, Baťova univerzita ve Zlíně Obor: Inženýrská informatika	nad 500.000 svazků: E,F nad 300.000 svazků: B,C,H
Stanislav Bambula	SŠ s maturitou	nad 500.000 svazků: D,E,F nad 300.000 svazků: B,C,H,G, nad 100.000 svazků: A
Jan Klůfa	SŠ s maturitou, specialista na RFID integrace	nad 500.000 svazků: E, nad 300.000 svazků: C,D,G
Josef Cabrnach	SŠ s maturitou, Gymnázium Polička, nedokončená UPCE	nad 300.000 svazků: G,H

Za společnost Tritius Solutions a.s.

.....
ing. Jiří Šilha
člen představenstva a.s.